

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. V. Variis argumentis, ex principiis suprà statutis desumptis,
expungitur scientia media,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

scientiam futurorum, saltem absolutorum, esse in decreto fundatam, & ab eo dependentem. Id etiam aperte colligitur ex 1. sent. dist. 39. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi dicit: *Licet esse & scire Dei sint idem secundum rem, tamen scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa.* Et art. 2. ad 1. ait: *Ipsam scire in Deo esse subiectum libertati voluntatis.* Hinc verò præcludi viam ad scientiam mediam, §. præcedenti ostendimus; nam si præscientia futurorum nitatur decreto, illud debet esse infallibile, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax, & efficiens liberam determinationem voluntatis, subindeque excludens scientiam mediam, quæ supponit decretum indifferens, & à voluntate humana, quoad speciem actûs, determinabile.

53. Sexto, Quotiescumque D. Thomas explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingens non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. p. quæst. 19. art. 8. ex primo contra Gentes cap. 55. & ex aliis locis supra à nobis citatis: Ergo non admittit scientiam mediam. Consequentia patet, si enim illam agnosceret, non deberet recurrere ad infinitam illam efficaciam divinæ voluntatis, sed potius ad præscientiam futuri consensûs, & ad scientiam illam exploratricem, quæ Deus scrutatur ac explorat quid homo ex innata libertate voliturus sit, & ad quid determinabit concursum indifferentem quem illi offert, sicut ejus defensores docent.

54. Septimò, Idem S. Doctor 1. 2. quæst. 109. art. 2. ad 1. & 3. contra Gent. cap. 89. docet, quòd licet homo sit dominus suorum actuum, propter deliberationem rationis, quæ potest flecti ad unam partem, vel ad aliam: tamen quòd deliberet, vel non deliberet, quòd eligat, vel non eligat, hoc debet reduci in aliquod primum deliberans & eligens, quod sit melius ratione humanâ, scilicet in Deum, qui est primum liberum, & primum principium nostrorum consiliorum & voluntatum. Unde 1. Perhierm. lect. 14. sic ait: *Voluntas divina est intelligenda, ut extra ordinem enim existens, & velut causa quedam profundens totum ens, & omnes ejus differentias: sunt autem differentie entis, possibile & necessarium: & ideo ex ipsa voluntate divina, originantur necessitas, & contingentia in rebus.* Quibus verbis reducit ipsam libertatem, & contingentiam rerum, ad ipsam voluntatem divinam, ut ad primum liberum, & primum determinans, ac profundens totum ens & omnes ejus differentias; non verò ad ipsam voluntatem humanam, quæ solum est secundum liberum, & secundum determinans. Ex quo etiam principio sequitur destructio scientiæ mediæ, quæ non reducit liberam electionem nostræ voluntatis, in Deum ut in primum eligens, & primum deliberans, ac determinans; sed potius in liberum arbitrium creatum, ex innata libertate, & dominio veluti à Deo emancipato, ut dicunt Adversarij, seipsum determinans ad speciem actûs, sub concursu indifferenti ipsi à Deo oblato. Unde (ut infra ostendimus) scientia media subtrahit à divina causalitate, & providentia, liberam nostræ voluntatis determinationem.

55. Octavò, D. Thomas 1. p. quæst. 14. art. 8. ad 1. & quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. docet non ideo res sciri à Deo, quia futurae sunt; sed ideo futuras esse, quia sciuntur à Deo; per scientiam sci-

A licet practicum, & applicatam à decreto, ut disp. 3. art. 4. ostendimus: unde explicat dictum Origenis dicentis, *quia futurum est aliquid, ideo sciuntur à Deo;* & dicit hoc non esse intelligendum, secundum causam essendi, sed tantum secundum causam inferendi: id est in sensu tantum illativo, & non causali. At hoc principium repugnat etiam scientiæ mediæ, ejusque assertoribus, qui docent, ideo res futuras sciri à Deo, quia futurae sunt; & negant ideo illas esse futuras, quia sciuntur à Deo: Ergo idem quod prius.

Nonò, Molina & alij defensores scientiæ mediæ, docent prædestinationem esse tantum certam certitudine causalitatis mediourum: Sed hoc reprobat à D. Thoma quæst. 6. de verit. art. 3. ubi dicit, *esse contra Scripturam & dicta Sanctorum.* Et quodlibet. 12. art. 3. inquit, *prædestinationem habere certitudinem, ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Item quæst. 6. de verit. art. 3. ait, *prædestinationem addere præscientiæ habitudinem causæ.* Ergo scientia media repugnat principiis doctrinæ Divi Thomæ.

Denique disputatione præcedenti ostendimus, decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, in Deo admittenda esse, juxta S. Doctoris principia, præsertim juxta principium illud quod in ejus doctrina certissimum, & communissimum est, Deum omnia in seipso ut in causa cognoscere: Sed cum decretis illis conditionatis scientia media coherere nequit, ut de se patet, ejusque defensores fatentur: Ergo illa de medio tollenda est, si stare velimus doctrinæ D. Thomæ principia. Unde Salamanticenses referunt Curielem Doctorem Salamanticensem celeberrimum, cum primum scientiam mediam docuisset, eam post modum retractasse; cum enim totum septennium uni Summæ D. Thomæ, cum Caietani Commentariis legendæ (cujus amore, ut Jacob Rachelis potiunda studio, flagrabat) impendisset, nulla hujus scientiæ semina aut vestigia in ea reperire potuit, cum maximè vellet; sed potius illam, Angelicæ doctrinæ principia apertissimè repugnare, competit. Vir est toto orbe celeberrimus, & supra omnem laudem, nullique partium addictus, in ipso & in scientiam mediam aliquando pronior, cui subinde major fides habenda, quam ulli nostrum, aut è Societate. Ex quo intelliges, gratis à Patre Annato dictum: *Thomistas apud D. Thomam scientiam mediam quævisse, sed in modum illius, qui cum breviarium suum perdidisset, ita quærebat ut inveniendum timeret.*

ARTICVLVS V.

Variis argumentis, ex principiis supra statutis desumptis, expungitur scientia media.

Hæc argumenta fusè, & lato calamo, disputationibus præcedentibus expendimus; nunc ea hîc in unum colligemus, & breviter ac dilucidè exponemus.

§. I.

Argumentum primum à cognitione creaturarum in essentia divina ut in causa.

58. Hoc argumentum quod per totam disputationem secundam profecuti sumus, potest sic breviter proponi. Creaturæ possibiles non aliter cognoscuntur à Deo, quam in essentia, seu omnipotentia divina, tanquam in causa: Ergo non est alia futurorum cognitio in Deo, nisi in decreto, seu quod idem est in omnipotentia Dei determinata per decretum, subindeque vacat scientia media, quæ prævenit decreta Dei tam absoluta quam conditionata. Antecedens disp. 2. art. 1. variis rationibus, & Sanctorum Patrum testimoniis demonstravimus, præsertim ex D. Dionysio cap. 7. de divin. nominibus, dicente, *Deus non secundum visionem singulis se immittit, sed secundum causam continentiam scit omnia.* Et infra: *Divina sapientia seipsam cognoscens scit omnia, & uno cause complexu, rerum omnium scientiam habet.* Adduximus etiam illud Augustini 11. de civit. cap. 7. *Cognitio creaturæ in seipsa, decoloratior est, quam cum in Dei sapientia, velut in arte per quam facta est cognoscitur; & istud D. Thomæ 1. p. quæst. 12. art. 3. Videntur omnia in Deo, sicut effectus in sua causa.* Consequentia verò probatur, Tum quia sicut se habet essentia nuda & omnipotentia ad creaturas possibiles; ita ad futuras eadem essentia determinata, & omnipotentia applicata per decretum. Tum etiam, quia sicut ab essentia, ut participabili & imitabili per modum ideæ, creaturæ habent suam non repugnantiam, ut sint entia participatione essentia, & ab omnipotentia sunt producibiles, ut à causa efficiente, quæ potest quidquid non repugnat; ita voluntas determinata per decretum positivum aut permissivum, est causa transitiva à possibili ad futurum. Tum denique, quia fundamentum & radix cur possibilia cognosci debeant in essentia ut in causa, nec aliud medium suppetat extra Deum, est perfectio absoluta, & summa Dei independentia, quæ non patitur illum suæ cognitionis & volitionis specificationem haurire aliunde, quam à propria essentia; neque habere aliud objectum formale & immediatum cognitionis possibilium, quam essentiam nudè sumptam; & futurorum, quam eandem essentiam, ut per decretum determinatam; sicut objectum specificum volitionis Dei liberæ, est sola bonitas increata; creaturæ verò, ad objectum duntaxat materiale & secundarium pertinent.

59. Neque potest hæc ratio eludi evasione Vazquezij, negantis Deum ullam creaturam cognoscere ex suæ omnipotentia comprehensione, quia effectus (inquit) non cognoscitur in causa, nisi referatur relatione transcendentali ad illum, qualis repugnat causæ increatæ, quæ ab omni respectu ad creaturas absoluta est. Quasi verò causam vim habeat ducendi in cognitionem effectus, ratione hujusmodi relationis, & non potius ratione continentia & connexionis necessaria, ac dependentia effectus ab ipsa; quæ tria eò perfectius adsunt Deo, & cuique causæ, quò est prior, & magis independents à suo effectu.

60. Adde quòd, si causa quælibet non esset idonea ad inducendam effectus cognitionem, nisi ratione relationis, quæ Deo deest, etiam dici posset, ineptam esse ad effectum producendum: cur enim hujusmodi relationi alligetur vis potius manife-

Tom. I.

A standi, quam producendi effectum? Ergo sicut omnipotentia Dei, absque relatione transcendentali ad creaturas, est potens & efficax ad productionem illarum, ita absque eodem respectu, potest habere rationem medij ad illas cognoscendas, ut supra ostensum est.

Futile etiam ac ridiculum est quod ait idem Author, nimirum, nec Deum, nec beatos posse videre futura in decreto, quia per respectum rationis ad creaturas constituitur, & est merum ens rationis. *Quid enim absurdius, quid impiis & Atheis acceptum esse potest (inquit P. Baronius) quam Dei voluntatem, quæ omnia constitui & mutari clamant Scriptura, merito esse rationis consistere. Tanti est apud illos Authores convellere cognitionem rerum in essentia ut in causa, & decreto, ut scientia media his everfis fundamentis astruatur. Si ita liceat arguere, actum est de fide, & de tota scriptura, quæ vim providentia, & rerum universi seriem docet pendere à liberis decretis; quæ ne quidquam conferant cognitioni divine de futuris, placet Vazquez in mera entia rationis resolvere.*

B Ex his manifestè patet impossibilitas scientiæ media: Omnes enim ejus defensores assignat ei pro objecto primario aliquid creatum, scilicet actus nostros liberos conditionatè futuros: Sed impossibile est scientiam Dei habere pro objecto primario & specificativo aliquid creatum, cum objectum primarium tam motivum quam terminativum divinæ intellectiois sit sola divina essentia, ut in Tractatu de attributis fusè ostendimus: Ergo scientia media in Deo impossibilis est.

§. II.

Secundum argumentum, à perfectione divine scientiæ.

Hoc argumentum desumitur ex principiis statutis disp. 3. agendo de causalitate & perfectione divinæ scientiæ, ibi enim ostendimus, scientiam Dei, quantum ad veritatem & certitudinem, non dependere, nec mensurari à rebus, sed esse illarum regulam & mensuram; cum illa non sit minus perfecta, quam ejus amor, qui non pendet, nec causatur à bonitate & perfectione quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed efficit, juxta illud D. Thomæ infra quæst. 20. art. 2. *Amor Dei est infundens & causans bonitatem in rebus.* Unde idem S. Doctor 1. 2. quæst. 93. art. 1. ad 3. *Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quam ratio humani intellectus: intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum, sed dicitur verus ex eo quòd consonat rebus: intellectus verò divinus est mensura rerum, quia unaquæque res in tantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum.* Atqui scientia media, cum sit tota speculativa, nec faciat, sed duntaxat exploret ferum futuritionem, ac veritatem objectivam illarum, mensuratur a rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, non verò est illarum regula & mensura: Ergo illa in Deo impossibilis est.

Dices, hoc necessariò admittendum esse in præscientia peccatorum, cum scientia Dei libera, non sit eorum causa, nec illa sint futura, quia sciuntur à Deo, sed à Deo sciuntur, quia futura sunt.

Respondeo quòd quamvis scientia Dei libera non sit causa peccatorum, nec faciat, sed supponat illorum futuritionem, non tamen propterea

Pp

Disp. 2.
art. 1.

61.

Lib. de
libert.
humana
&
gratia
divina.

Disp. 2.
art. 5.

62.

63.

dependet aut mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem; quia non terminatur ad illa immediatè, & independenter à quocumque medio increato, prius cognito, sed ea cognoscit in decreto permissivo, quantum ad id quod in illis defectus & privationis est; & in decreto positivo concurrenti ad illorum entitatem, quantum ad id quod in eis est entitatis, actualitatis, & bonitatis transcendentalis, ut supra fuse declaravimus. Unde ab hoc duplici decreto dependet & mensuratur certitudo & infallibilitas divinæ præscientiæ, respectu peccatorum; non autem ab ipsa veritate & futuritione objecti immediatè in se cogniti.

64. Dices rursus cum Fasolo: Prius ratione res habet esse in se, quam sit intelligibilis & scibilis, cum veritas quæ res sit scibilis, sit passio entis, & subiectum omne sit prius, saltem naturâ, suâ passione: Ergo prius ratione res attingitur à Deo, ut effectus à causa, quam vi cognitionis repræsentetur.

Respondeo Antecedens esse verum, respectu scientiæ creatæ, quæ speculativa est, & mensuratur à rebus; falsum verò respectu cognitionis divinæ, quæ est practica & factiva rerum, nec ab illis mensuratur, sed est earum regula & mensura.

65. Instat Fasolus: Prius est in Deo ratio intelligibilis, quam actualis intellectio: Ergo prius est rem creatam esse intelligibilem à Deo, quam intellectam.

Respondeo primò Antecedens absolutè negari posse, juxta communiorem sententiam, quæ naturam Dei ipsâ intellectio constituit.

Respondeo secundò, quòd etsi comparando essentiam & naturam Dei ad ejus intellectum, virtualiter distinguerentur esse intelligibile, & actu intellectum, & illud prius ratione isto existeret; non tamen comparando objectum creatum ad intellectum divinum, cum tota non solum veritas, sed etiam entitas rei creatæ, ab intellectu & scientia Dei, ut ab ejus causa & mensura dependeat: unde res creatæ non sunt prius cognoscibiles, quam cognitæ ut possibiles, cognitione necessaria simplicis intelligentiæ; nec ut futuræ, & existentes, quam à Deo cognoscantur per scientiam visionis, juxta illud Gregorij Magni lib. 32. Moral. cap. 6. *Non existentia videndo creat, & existentia videndo continet. Quidquid ergo Creator non videt, essentia subsistendi caret.*

§. III.

Tertium argumentum ex defectu medij in quo scientia media suum objectum cognoscat.

66. Hoc argumentum totâ disputatione quartâ, ab articulo tertio usque ad octavum, fuse profectus sum, nunc breviter illud sic propono. In qualibet scientia, præter rem cognitam, debet admitti medium in quo & per quod cognoscatur: At scientia media nullum habet medium in quo suum objectum cognoscat: Ergo talis scientia fictitia & chimerica est. Major patet, Minor probatur. Scientia media non cognoscit res sub conditione futuras in signo rationis antecedenti decretum, in ideis divinis, ut docet Agidius Romanus, nec in supercomprehensione voluntatis creatæ, vel aliarum causarum contingentium, ut Molina & Beccanus existimant; nec in voluntate humana nudè sumpta, supponendo quòd sine ullo Dei concursu operari possit, ut

A somniavit Theophilus Rainaudus: nec in decreto cognito ut futuro in sequenti signo rationis, ut Suarez & Fonseca arbitrantur; ut loco citato fuse contra Authores illos ostendimus; nec denique in decretis ex parte subiecti absolutis, & conditionatis ex parte objecti, cum defensores scientiæ mediæ talia decreta in Deo non admittant: Sed præter illa media, nullum aliud fingi vel excogitari potest, in quo Deus futura conditionata cognoscere possit: Ergo scientia media nullum habet medium in quo suum objectum cognoscat, unde potius *scientia sine medio*, quam *scientia media* dici debet.

D Dices, Deum non cognoscere futura conditionata in aliquo medio, sed immediatè in seipsis, & in veritate objectiva, quam habent in signo rationis antecedenti divinum decretum, ex vi oppositionis contradictoriæ propositionum de futuro contingenti, quarum una in tali signo est determinatè vera, & altera determinatè falsa.

68. Sed contra primò: In qualibet scientia, ut dicebamus, præter rem cognitam, debet admitti medium in quo vel per quod cognoscatur: Ergo & in scientia Dei, respectu futurorum contingentium, subindeque talis scientiæ non terminatur ad futura immediatè in seipsis, & independenter ab omni medio cognito, sed ea in aliquo medio contemplatur: sicut scientia simplicis intelligentiæ res possibles in medio divino & increato cognoscit, nempe in essentia divina, ut in causa, ut fuse supra ostensum est.

69. Secundò, Si divinus intuitus immediatè, & independenter ab essentia divina prius cognita, ferretur ad creaturas, & ad veritatem ac futuritionem rerum contingentium, objectum specificativum intellectus divini, non esset sola essentia divina, vel solum ens increatum, sed etiam ens creatum, vel ens ut sic abstrahens à creato & increato. Item Deus cognosceret creaturas sine ulla specie impressa, vel essentia divina haberet rationem speciei intelligibilis, creaturas immediatè repræsentantis, quæ falsa esse, & à principiis Theologiæ penitus aliena, disputatione citatè art. 2. fuse monstravimus. Unde cum defensores scientiæ mediæ, ab hoc solido doctrinæ D. Thomæ, & Discipulorum ejus principio, *Deus omnia in seipso, & in sua essentia tanquam in causa cognoscit*, recedere & peregrinari cogantur, ad tria alia falsa, vel saltem valde dubia & incerta divertunt: vel enim cum Vazque dicunt, Deum & naturam intelligentem, nullam habere speciem objecti intelligibilis, quod in doctrina peripatetica paradoxum est: vel asserunt cum Nominalibus (quod Suarez non improbabile existimat) essentiam divinam esse speciem

D immediatè repræsentativam creaturarum, quod loco citato impugnatum est: vel tandem coguntur admittere, creaturas pertinere ad objectum primum & specificativum divinæ scientiæ, quod absurdissimum esse, ibidem ostendimus. Unde cum scientia media falsis illis ac ruinosis nitatur fundamentis, ruinam minatur, nisi novis fulciatur præsidis.

70. Tertiò disp. 4. art. 4. pluribus rationibus ostendimus, futura contingentia, in signo rationis antecedente divinum decretum, non gaudere veritate objectivâ determinatâ, in qua possint à Deo certò cognosci, cum in tali signo & priori rationis, nullum contingens sit determinatè futurum, sed in statu meræ possibilitatis & indifferentiæ

ad futuritionem, vel non futuritionem. Potest- que id confirmari egregio argumento, quod eruditè ac eleganter prosequitur Pater Baronius in libro de libertate humana & gratia divina, ubi sic discurret. *Si futurum hoc ipso quod aliquando continget, ante omnem causam determinationem, habet certam veritatem cognoscibilem, cur negas à nobis, aut Angelis cognosci? cum enim futurum illud sit finitè veritatis & perfectionis, cur est supra omnem captum intelligentiæ creatæ? Si dicas deesse Angelis species huiusmodi futurorum contingentium, præterquam quod illa responsio nulla est, juxta Vazquezij sententiam, qui Angelis negat species necessarias ad quamcumque rerum cognitionem, frustra opponitur argumento, quia rei possibilis & future eadem est species intelligibilis, quæ Angelo inservit ad cognitionem abstractivam rei absentis, & intuitivam presentis; & si Angelus novit res ut possibiles, cur ignorat ut futuras? Si dicas huiusmodi futurorum cognitionem, nullam præviâ notitiâ determinationis causam, esse propriam & singularem Deo; hoc ego concedo, sed à te exigo, des mihi aliquod argumentum, quo rem fide certam, propugnem contra impios? Iuxta principia D. Thomæ, causa est in promptu, quia futurum liberum cognosci non potest, nisi in decreto eterno, & in coexistentia æternitatis, quæ duo eximia sunt Deo. Sed cum nihil eorum patiaris, & velis futurum in se certum esse & verum, neque ad illud cognoscendum requiras causam æternam inspectionem; neque in æternitate realem coexistentiam, sed objectivam tantum, quæ rebus possibilibus conveniat: cum aliunde futurum illud sit limitata entitatis, cur ad illius notitiam requiris lumen infinitum? cur illam neque creatis intelligentiis?*

§. IV.

Quarum argumentum à definitione scientiæ mediæ.

71. **S**cientia mediæ est cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ: Sed talis cognitio est impossibilis in Deo: Ergo & scientia mediæ. Major patet ex dictis supra art. 1. ubi quid nomine scientiæ mediæ Recentiores intelligant, fusè declaravimus, Minor verò suadet. Ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, determinantis extrahere res è statu mere possibilitatis, & dare illis existentiam in aliqua differentia temporis, absolute, vel suppositâ aliquâ conditione, nihil absolute, vel conditionatè futurum est, nec proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino: Ergo cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem divinæ voluntatis, Deo competere nequit. Consequentia patet, Antecedens verò, in quo præcipua hujus celebris controversiæ difficultas versatur, supra multiplici ratione demonstratum est. Ostendimus enim divinum decretum esse primum principium, primamque veluti radicem determinatæ futuritionis in rebus, cum sit primum determinans, primum principium possibilitatis illarum, nimirum divinam omnipotentiam: unde sicut res omnes in sua possibilitate, à Dei omnipotentia, tanquam à causâ, & in sua existentia ab actuali in fluxu & causalitate Dei, illas creatis & conservantis in esse, dependent; ita & in sua futuri-

Tom. I.

72. **A** tione pendent à libera determinatione & prædefinitione voluntatis divinæ, determinantis illis dare existentiam in aliqua differentia temporis. Ibidem etiam ex Aristotele, D. Thomæ, & S. Augustino probavimus, futurum esse id quod est determinatum in causâ: unde cum ante divinum decretum, nihil sit determinatum in causâ prima, ad habendam existentiam pro tempore sequenti (decretum enim est libera causæ primæ determinatio) manifestum est, in signo rationis illud antecedente, nihil esse determinatè futurum, nec cognoscibile ut tale ab intellectu divino. Quare D. Thomas infra quæst. 16. art. 7. ad 3. *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causâ sua erat ut fieret unde sublata causâ, non esset futurum illud fieri: sola autem causâ prima est æterna, unde non sequitur quod ea, quæ sunt, semper fuit verum ea esse futura, nisi quatenus in causâ sempiterna fuit ut essent futura, quæ quidem causâ, solus est Deus, ut scilicet per liberum decretum se determinat ad rerum productionem, cum non sit agens necessarium, sed liberum, & operetur omnia juxta consilium voluntatis suæ, ut ait Apollolus.*

73. **B** Respondent Adversarij, hæc argumenta demonstrare quidem, nihil esse absolute futurum ante decretum absolute, non probare tamen futura conditionata non habere futuritionem & veritatem objectivam determinatam, independentem à decteto conditionato, & in signo rationis decretum absolute antecedenti.

Sed in primis hæc responsio non coheret cum illorum principiis, ideo enim volunt res contingentes & liberas esse conditionatè futuras in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam mediæ, quia possunt de illis formari propositiones contradictoriæ, quarum una debet esse determinatè vera, & altera determinatè falsa; subindeque objectum illarum determinatè futurum, vel non futurum. Atqui similiter in eodem signo antecedenti decretum, possunt formari propositiones contradictoriæ de futuris absolutis: tam bene enim illæ sunt contradictoriæ ante decretum, *Petrus convertetur, Petrus non convertetur*, quam illæ: *Petrus convertetur, si ponatur in talibus circumstantiis. Petrus non convertetur, si ponatur &c.* Ergo si futura contingentia habeant determinatam veritatem objectivam, subindeque determinatam futuritionem, ante decretum, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ, futura etiam absolute, propter eandem rationem, & oppositionem, veritate & futuritione determinatâ, in eodem signo gaudebunt. Imò cum propositiones contradictoriæ de conditionatis, componantur ex absolutis simplicibus, & quælibet pars sit aliquo modo prior toto, propositiones de futuris absolutis, prius debent esse veræ (subindeque objectum illarum prius futurum) quam propositiones de futuris conditionatis. Unde Pater Martinonus, novissimus Societatis Scriptor, hic disp. 9. sect. 6. sic discurret: *Quidquid est verum, scitur à Deo esse verum: Atqui futura conditionata sunt vera: Ergo sciuntur esse vera.* Majorem probat toto numero 52. Minorem verò numero 53. sic ostendit: *Futura conditionatè non minus vera sunt, quam ea quæ sunt contingentè absolute futura: Atqui contingentè absolute futura, sunt determinatè vera: Ergo futura conditionatè, sunt similiter determinatè vera.*

Pp ij

Minor patet ex jam dictis, Major probatur. Quia non minus est contradictio precisa & immediata inter has duas propositiones, si Petrus ponatur in his circumstantiis, negabit Christum, & si ponatur in his circumstantiis, non negabit Christum, quam sit inter has duas: Petrus potest in his circumstantiis, negabit Christum; & Petrus potest in his circumstantiis, non negabit Christum: ubicunque autem est contradictio precisa & immediata, unum extremorum est determinate seu distincte falsum; & alterum est determinate seu distincte verum: quare non minus in conditionis, quam in absolutis futuris, unum est verum determinate, & alterum falsum. Hæc P. Marinonus. Quibus verbis expressè docet futura contingentia, tam absoluta, quam conditionata, esse determinate vera, & cognoscibilia ab intellectu divino, in signo antecedenti decretum: imò ex veritate objectiva, quam supponit inesse futuris absolutis ante decretum, probat determinatam veritatem in conditionis: Ergo si standum sit Adversariorum principiis, res contingentes & liberæ, vel nullo modo sunt futurae ante decretum, & sic non datur scientia media: vel si sint futurae in signo antecedenti decretum, non solum conditionate, sed etiam absolute futurae sunt, subindeque in sua futuritione nullo modo à divina voluntate dependent; quod repugnat principiis fidei, & doctrinæ Apostoli asserentis Deum omnia operari secundum consilium voluntatis suæ, atque Augustino dicenti, Deum facere futura, ea prædestinando, & in sua prædestinatione futura nostra opera præscire, ut supra vidimus.

74. Deinde confutari potest Adversariorum responsio, & evidentè demonstrari, non solum futura absoluta, in sui futuritione, à decreto absolute, sed etiam conditionata, à conditionato pendere. Primò, quia (ut supra dicebamus) futurum est illud quod est determinatum in causa, ad habendam existentiam pro duratione sequenti: Ergo sicut nihil esse potest absolute futurum, nisi causa prima per decretum absolutum sit absolute determinata ab æterno, ad dandam illi existentiam in tempore; ita repugnat aliquid esse conditionate futurum, nisi eadem causa prima, per decretum conditionatum determinata sit ad illud producendum, si poneretur aliqua conditio.

75. Secundo, Esse futurum sub conditione, est aliquid reale, & non merum ens rationis: At non est aliquid reale intrinsecum rei quæ futura sub conditione dicitur, cum hæc pro tunc nihil sit, subindeque non sit capax denominationis intrinsecæ: Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens: At hæc realis & extrinseca forma, nulla alia esse aut intelligi potest, quam liberum Dei decretum; cum id omne quod à causa prima dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero: Ergo illo non præsupposito, ac præintellecto in Deo, nihil potest esse, aut intelligi ab intellectu divino, ut futurum sub conditione.

76. Tertiò, Repugnat Deum cognoscere res ut possibiles, non præintellectà suâ omnipotentia, à qua constituitur potens illas producere: Ergo etiam implicat ipsum eas intelligere ut futuras, sive absolute, sive conditionate, non præintellecto decreto divino. Consequentia patet, sicut enim possibilitas ordinem dicit ad omnipotentiam Dei, ita & futuritio ad ejus decretum.

A Quarto, Futuritio conditionata dicit aliquam actualitatem, quam non includit mera possibilitas; id enim quod est conditionate futurum, dicit ordinem ad existentiam ut habendam, si poneretur aliqua conditio: illud verò quod est merè possibile, præscindit omninò ab ordine ad existentiam, & est prorsus indifferens ad illam habendam: At major illa actualitas, ordoque ille ad existentiam sub conditione habendam, non potest subterfugere divinam causalitatem; alioquin daretur gradus aliquis actualitatis & existentiae, qui à Deo ut prima causa non procederet: Ergo cum id omne quod à prima causa dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero, ut supra dicebamus, manifestum est, futuritionem conditionatam rerum contingentium, à decreto conditionato divinæ voluntatis pendere.

Denique, Quod est futurum conditionate, respicere debet voluntatem divinam alio modo dispositam, quam si esset merè possibile: At quod est merè possibile, respicit voluntatem divinam; ut omnino indifferentem & indeterminatam: Ergo quod est conditionate futurum, illam respicere debet, ut determinatam per aliquod liberum Dei decretum, non absolutum, sed conditionatum.

§. V.

Præcluditur aditus solite evasionis Adversariorum.

Mirum est quantum hæc argumenta premant & torqueant Adversarios, unde ut ab illis se expediant, in omne latus se vertunt, nihilque intentatum relinquunt; omnes tamen eorum solutiones, quocunque modo explicentur, ad hanc tandem reducuntur, quòd cum res conditionate futura, non sit effectus absolute existens, sed sub conditione, non requirit influxum divinum præsentem realiter, sed tantum objective; & eodem modo requirit decreti existentiam, non exercitam, sed objectivam: id est, sufficit quòd Deus cognoscat se habiturum decretum, ex hypothesi quòd causa secunda libera, constituta in tali rerum ordine, & sub talibus circumstantiis, operatura sit. Hoc itaque volunt inter futura absoluta & conditionata interesse discrimen, quòd absoluta dependent à decreto actuali, & exercito, & actu posito, ac existente in Deo: conditionata verò non requirunt decretum actu posito, & existens in voluntate divina, sed tantum decretum quòd esset, & poneretur, si poneretur conditio. Existentia enim causæ, inquit, habere debet proportionem cum existentia effectus; unde sicut necessarium est, ut effectui qui est, assignetur causa quæ pariter sit, ita sufficit, si effectui qui erit, assignetur causa quæ erit, & effectui qui esset, causa quæ esset: quia ergo futura conditionata, nec sunt, nec erunt, sed solum essent, si conditio poneretur; satis est ut pro illis assignetur in Deo, aliquid decretum quòd esset & poneretur, si poneretur conditio.

Hanc responsonem plurimum extollunt quidam Recentiores, eamque putant esse veluti murum æneum, ad infringendos omnes impetus, & eludenda omnia tela Thomistarum. Hoc tamen effugium facillimè potest impugnari, & murus ille, sine ariete, & sine ullo tormento bellico, penitus infringi.

87. In primis enim, sicut ad sonitum & clangorem tubarum sacerdotalium, muri Jericho olim corruerunt, ut refertur Josue 6. Ita ad sonitum Augustinianæ tubæ, statim corruit murus ille, non æneus, sed luteus Adversariorum. Si enim vera est regula, quam (ut supra vidimus) frequenter tradit Augustinus in libris de prædestinatione Sanctorum, & de dono perseverantiæ, nimirum quod Deus in sua prædestinatione præscit futura, & quidquid à Deo præscitur, ab illo etiam prædestinatur: manifestum est, quod sicut Deus, de facto præscit futura conditionata, etiam de facto illa prædestinat & prædefinit; & quod si de facto ea non prædestinat, sed solum prædestinasset, etiam de facto illa non scit & cognoscit, sed tantum scivisset & cognovisset. Si quidem, juxta Augustinum, hæc duo, præscientia, & prædestinatio, respectu bonorum, in Deo, eodem modo se habent, & ut ita loquar, eodem passu incedunt: unde si præscientia est actu in Deo, in illo etiam debet esse actu prædestinatio; & è contra, si prædestinatio non sit actu in illo, sed tantum esset, etiam non est actu in illo, sed tantum esset præscientia.
82. Secundò, Decretum illud, quod Adversarij dicunt objectivè existere in mente divina, pro illo priori quo cognoscitur futura conditionata, non objicitur menti divinæ, ut merè possibile, ut constat; à decreto enim purè possibili non sumitur denominatio futuri, sed tantum possibile, in effectibus voluntatis divinæ: non objicitur etiam pro tunc ut futurum, cum futuritio repugnet divinis decretis, ut supra contra Suarem ostendimus: Ergo pro illo priori, objicitur intellectui divino, ut præsens, & exercitè existens; cum inter possibile, futurum, & præsens, nullum detur medium; & consequenter, cum intellectus divinus sit omnino infallibilis, divinum decretum verè pro tunc est præsens, & exercitè existens.
83. Dices, Illud pro illo priori objici intellectui divino ut futurum, non quidem absolute, sed conditionatè; ex hypothesi scilicet quod causa secunda libera, constituta in tali rerum ordine, & sub talibus circumstantiis, operatura sit.
84. Sed contra: Non minus repugnat divinis decretis conditionata futuritio, quam absoluta: Ergo hæc responsio falso nititur fundamento. Probatur Antecedens: Ideo repugnat illis futuritio absoluta, quia voluntati divinæ repugnat absoluta mutatio: Sed etiam illi repugnat mutatio conditionata: Ergo & conditionata futuritio. Major est certa, ut enim docent Theologi infra quæst. 19. si daretur in Deo decretum absolute futurum, mutaretur Dei voluntas, quia transiret de non volente pro aliquo instanti in quo, in volentem pro alio. Minor etiam constat, nam divinæ voluntati, sub quacumque consideratione, repugnat mutari.
85. Confirmatur & magis explicatur hæc ratio. Conditionata futuritio decreti consistit in eo quod decretum sit futurum, si ponatur aliqua conditio: At decretum esse futurum sub aliqua conditione, arguit divinam voluntatem sub tali conditione mutandam; ut esse futurum absolute, arguit absolute mutandam esse: Ergo si Deo repugnet conditionata mutatio, repugnat etiam illi conditionata futuritio decreti.
86. Confirmatur amplius. Futuro conditionato nequit repugnare transitus in futurum absolute
- A tum, si purificetur conditio: Sed quavis purificata conditione, repugnat divinis decretis, quod sint absolute futura, cum repugnet divinam voluntatem absolute mutari: Ergo non possunt divina decreta obtinere rationem futuri sub aliqua conditione.
- Tertiò principaliter arguitur. Si verum est illud quod dicunt Adversarij, nimirum quod sicut effectus qui est requirit causam quæ sit, ita effectui qui erit, sufficit causa quæ erit, & effectui qui esset, causa quæ esset; sequitur quod futura absoluta non requirant in Deo aliquod decretum actuale & exercitum, seu quod sit actu in voluntate divina, sed tantum decretum quod erit, & quod ponetur; & ita quod omnia sint futura, tam absolute, quam conditionatè, independentè à decreto actuale & exercitum divinæ voluntatis, quod Adversarij non admittunt. Sequela probatur: Futura absoluta non sunt actu, ut constat, sed erunt & ponentur in aliqua differentia temporis: Ergo si effectui qui erit, sufficiat causa quæ erit, ad hoc ut aliquid sit absolute futurum, non requiritur decretum quod actu sit, sed sufficit decretum quod erit.
- Dices, Disparem esse rationem, quia cum futura absoluta sint habitura suum esse, meritò supponunt decretum circa talem futuritionem: At verò futura conditionata, cum nunquam sint habitura esse, sed essent habitura, si conditio poneretur, non supponunt decretum actuale quod Deus habeat formaliter, sed tantum quod haberet, si poneretur conditio.
- Sed contra primò: Licet in futuris conditionatis non sit aliqua entitas actualis, reperitur tamen in illis veritas actualis, libera & contingens: Hæc enim propositio, *Si Christus apud Tyrios predicasset, penitentiam egissent*, non minus est vera, pro illo signo quò futura conditionata cognoscuntur à Deo, quam illa, *Antichristus erit*: Sed omnis veritas actualis, libera & contingens, supponit necessariò decretum actuale liberum primi agentis; aliter talis veritas esset independentis, & per essentiam talis: Ergo futura conditionata præsupponunt decretum Dei, nedum objectivè cognitum, sed etiam actuale & exercitum.
- Secundò, Licet res conditionatè futura, tempore futuritionis non habeat actualem existentiam, imò interdum nunquam eam de facto habitura sit, defectu conditionis quæ nunquam purificabitur; dicit tamen ordinem ad illam habendam, si poneretur conditio: qui ordo præsens est, & non futurus, futuritionis tempore, ut docet D. Thomas quæst. 12. de veritate art. 10. ad 2. unde cum talis ordo ad existentiam, exposcat in Deo aliquam causam præsentem & existentem, quæ non potest alia esse aut concipi, quam decretum actuale & exercitum voluntatis divinæ; futura conditionata non minus requirunt in Deo decretum actuale & exercitum, quam absoluta.
- Addo quod, si non obstante quod res absolute futura non existat de facto, sed certitira sit, petit nihilominus decretum existere de facto, jam non est eadem ratio de divinis decretis, & de aliis causis: siquidem illa solum ut futura exiguntur ad absolutam futuritionem, decretum autem divinum, ut exercitè existens, ad illam requiritur; & consequenter ex eo quod aliæ causæ, solum ut futura sub conditione exigantur ad conditionatam futuritionem suorum effectuum, non re-

92. Quæ colligunt Adversarij, quod hoc ipsum sufficiat in divino decreto.

Quarto impugnari potest principalis responsio, ex absurdo & inconvenienti quod ex illa sequitur. Si enim scientia quam Deus habet de futuris conditionis, nullum supponat in voluntate divina decretum actuale & exercitum, nullo modo erit Deo libera, sed omnino necessaria, sicut scientia simplicis intelligentiæ: Consequens est falsum, nec admittitur ab Adversariis, qui volunt scientiam conditionatorum vocari *mediam*, quia mediat inter scientiam liberam & necessariam, ac de utraque participat; & partim libera, partim necessaria est: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Ut aliqua scientia sit alicui libera, supponere debet aliquem actum voluntatis, à quo imperetur, vel à quo ejus objectum dependeat: Ergo si scientia conditionatorum in Deo nullum supponat actuale decretum, à quo imperetur, & à quo futuritio conditionata rerum contingentium dependeat, non erit Deo libera, sed purè naturalis, & necessaria.

Respondebis, talem scientiam posse dici Deo liberam, quamvis nullum supponat in voluntate divina decretum actuale & exercitum, in quo fundetur; quia cum versetur circa res contingentes & liberas, conditionatè futuras, ita Deo convenit, quod potuit illi non competere.

93. Sed contra: Hoc quod est taliter esse, quod potuerit non esse, non sufficit ad conceptum libertatis, nisi possit esse vel non esse ab intrinseco, hoc est ratione propriæ voluntatis: Ergo si scientia conditionatorum possit Deo non convenire solum ab extrinseco, & ratione tantum contingentia & libertatis creatæ, non verò ab intrinseco, & ratione voluntatis divinæ, determinantis illorum futuritionem, non poterit dici Deo libera. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. In hoc distinguitur contingens à libero, quod contingens taliter est quod potest non esse, ratione alicujus extrinseci: v. g. fructus arboris dicitur contingens, quia potest non esse, & impediri à gelu, vel à grandine, aut aliis causis extrinsecis; liberum autem à principio intrinseco potest esse vel non esse: Ergo id quod potest non esse, vel alicui non convenire, solum ab extrinseco, non verò ab intrinseco, & ratione propriæ voluntatis, licet possit dici contingens, nullo tamen modo potest dici liberum; & ita juxta hanc responsionem, scientia conditionatorum erit quidem Deo contingens, non tamen libera, quod est absurdum. Imò si talis scientia conveniat Deo ante omne decretum actuale & exercitum, conveniet illi non solum contingenter, sed etiam casualiter & fortuito: tunc enim aliquid convenit alteri fortuito & à casu, quando illi accidit præter intentionem: Sed scientia conditionatorum, supposito quod conveniat Deo ante omne decretum actuale & exercitum, conveniet illi præter intentionem; erit enim in eo ante omnem actum voluntatis divinæ, & consequenter ante omnem intentionem divinam: Ergo conveniet Deo casualiter & fortuito, quod absurdissimum est, & divinæ providentiæ & sapientiæ injuriosum.

94. Quinto contra principalem solutionem sic arguo: Vel decretum illud quod assertores scientiæ mediæ volunt existere tantum objective in mente divina, & non esse actuale & exercitum, sed futurum & ponendum, si poneretur conditio, est prædeterminans, seu causans liberi arbi-

trij determinationem, vel purè indifferens, & expectans determinationem à voluntate creatâ: Si primum dicatur, libertatem tolleret, juxta principia Adversariorum: si verò secundum asseratur, ab illo non poterit oriri determinata futuritio rerum contingentium, & liberarum, subindeque non erit sufficiens ad salvandam in Deo rationem primæ causæ, respectu futuritionis conditionatæ illarum, & ordinis ad existentiam qui in ea includitur. Sequela patet, cum enim decretum indifferens non magis connectatur cum assensu, quam cum dissensu voluntatis creatæ, & indifferenter ad utrumque se habeat; non magis causat futuritionem, quam non futuritionem actuum nostrorum liberorum. De quo fusè in Tractatu de voluntate Dei, quando decreta indifferencia refellemus.

Denique si conditio quæ suspendit existentiam futuri, suspendat etiam actum decreti, sequitur voluntatem salutis omnium hominum (quam D. Thomas, supra relatus, docet esse conditionatam ex parte objecti) promissiones Dei, seu communes, seu privatas, aliquam conditionem nunquam implendam importantes, nullum actum divinæ voluntatis ponere, sed omnes suspendere, & esse merè possibiles; quandoquidem sunt de re conditionatè futura, nunquam implenda: quod absurdum est, & à communi Theologorum sententia alienum. Unde mirum est, quod cum assertores scientiæ mediæ rejiciant decreta conditionata solum ex parte objecti, quæ admittuntur à Thomistis, & quæ, ut fatetur Suarez, nullam ponunt imperfectionem in Deo, ipsi tamen affingant decreta conditionata ex parte subjecti, quæ imperfectionem potentialitatis & suspensionis important, velintque conditionatorum scientiam non importare decretum actuale & exercitum in voluntate divina, sed tantum futurum & ponendum, si poneretur conditio, quod est esse conditionatum ex parte subjecti, ut supra declaravimus.

§. VI.

Quintum argumentum ex inutilitate scientiæ mediæ, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis.

Defensores scientiæ mediæ, ad duo præcipuè capita illius necessitatem vel utilitatem reducant. In primis volunt eam esse utilem vel necessariam, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, seu ad fundandam certam & infallibilem futurorum absolutorum notitiam; quia existimant, quod nisi Deus prius per scientiam illam exploratricem, creatæ voluntatis fibras, & cordis humani recessus exploraret, & videret quid homo in his vel illis occasionibus & circumstantiis positus, ex innata libertate voliturus sit, sub concursu indifferenti, quem illi offert; non posset quidquam certò & infallibiliter statuere, circa salutem & conversionem hominum; & se exponeret periculo ut id non fieret, quod efficaciter intendit.

Deinde scientiæ mediæ necessitatem vel utilitatem reperunt ex libertatis concordia cum prædestinatione & gratia efficaci: arbitrantur enim certitudinem prædestinationis, & divinæ gratiæ efficaciam, cum libertate nostra non aliter posse componi, quam recurrendo ad prævisionem futuri consensûs per scientiam mediæ, & censent quod si divinum decretum, & gratia ex illo pro-

manans, consensum & determinationem nostræ voluntatis, prioritate naturæ & causalitatis antecederet, ejus libertatem violaret, & necessitatem antecedentem, libertati inimicam & adversantem induceret.

Ut ergo scientiæ mediæ inutilitas evidenter ostendatur, demonstrandum est, illam ex neutro capite esse necessariam, id est nec ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, nec ad ineundam, vel explicandam libertatem creatæ cum prædestinatione & gratia efficaci concordiam. Primum ostendemus in hoc paragrapho, alterum in sequenti.

98. Dico ergo primò: Scientiam mediā non esse necessariam ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, seu ad fundandam certam & infallibilem futurorum absolutorum notitiam.

Probatur primò argumento desumpto ex principiis Adversariorum. Ut Deus per scientiam mediā dirigeretur in suis decretis absolutis, deberet dari in intellectu divino prioritas quadam & subordinatio inter cognitionem futurorum conditionerum & absolutorum, ratione cujus Deus prius in aliquo signo rationis exploraret res contingentes & liberas, sub statu conditionato, quàm sub statu absoluto: v. g. quid faceret Petrus, si in his aut illis occasionibus & circumstantiis poneretur, & ad quid determinaret concursum indifferentem quem illi offerret: Sed hoc non potest dici, juxta Adversariorum principia: Ergo &c. Major admittitur ab Adversariis, potissimum à Fonseca, qui fatetur ad vincendas difficultates quæ passim emergebant de prædestinatione & providentia, se excogitasse hanc conditionerum & absolutorum distinctam cognitionem, nempe ut scientia conditionerum prævia esset & exploratrix ad absolutorum scientiam, & hoc etiam sæpius suo libro fatetur P. Annatus, præsertim disp. 2. contra Anonimum, ubi concedit scientiam mediā futuri conditionati esse priorem scientiā absolutorum, & illi præluere, sicut intellectionem volitioni, ac illi præire, sicut generationem Verbi, processioni Spiritus Sancti. Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Nulla potest dari prioritas & subordinatio in intellectu divino, inter absolutorum & conditionerum scientiam; nec Deus prius explorare res contingentes & liberas, sub statu conditionato, quàm absoluto; si nullum possit dari instans, vel signum rationis, in quo res contingentes & liberæ sint prius cognoscibiles ut conditionatè futuræ, quàm absolutè: Sed ita est quòd juxta Adversariorum principia, nullum potest assignari instans vel signum rationis, in quo res contingentes & liberæ, sint prius cognoscibiles ut futuræ conditionatè, quàm absolutè: Ergo nulla potest dari prioritas & subordinatio in intellectu divino, inter absolutorum & conditionerum scientiam. Major constat, Minor probatur. Defensores scientiæ mediæ, ideò volunt res contingentes & liberas esse conditionatè futuras, in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam mediā; quia possunt de illis formari propositiones contradictoriæ, quarum una debet esse determinatè vera, & altera falsa, & consequenter objectum illarum determinatè futurum, vel non futurum. Vel ut alij volunt, quia in tali signo potest fieri suppositio eventus futuri, seu supponi quòd res illa aliquando erit, si ponatur talis vel talis conditio, quod existimant sufficere ad ratio-

A nem futuri, quòd ita definiunt: *Futurum est illud quod aliquando habebit existentiam*; & hoc potissimum fundamento nititur P. Annatus, atque ex hac definitione, quasi apud omnes recepta, præcipua Thomistarum argumenta solvere conatur. Atqui hæc duæ causæ, seu probationes pro veritate & futuritione conditionerum in signo antecedenti divinum decretum, militant etiam pro futuris absolutis, quia ex illis pariter formari possunt propositiones contradictoriæ, & supponi quòd aliquando erunt, subindeque definitio illa futuri quam tradit P. Annatus, ipsis competere: Quid ergo impedit quin jure conditionerum fruantur, illisque pariter competat determinata veritas objectiva & futuritio, in illo signo antecedenti divinum decretum in quo Adversarij in Deo constituunt scientiam mediā? Imò cum propositiones contradictoriæ de conditionationis, componantur ex absolutis simplicibus, & quælibet pars sit aliquo modo prior toto; propositiones contradictoriæ de futuris absolutis, prius debent esse veræ & cognoscibiles à Deo, quàm contradictoriæ de futuris conditionatis; subindeque earum objecta, nempe futura absoluta, prius habere rationem futuri, quàm conditionata; & per consequens scientia absolutorum in Deo præcedere debet conditionerum notitiam, si standum sit Adversariorum principis. Unde Pater Martinonus, novissimus Societatis Scriptor, §. 4. relatus, docet futura contingentia, tam absoluta, quàm conditionata, esse determinatè vera & cognoscibilia ab intellectu divino, in signo antecedenti decretum; imò ex veritate & futuritione determinata, quam supponit inesse pro tali signo futuris absolutis, probat determinatam veritatem in conditionatis. Quare ipsa Adversariorum principia, penitus evertunt scientiam mediā, ejusque inutilitatem, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, apertè declarant.

99. Probatur rursus conclusio, & magis adhuc ostenditur inutilitas scientiæ mediæ, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis. Deus in formandis suis decretis absolutis, circa salutem & conversionem hominum, sufficienter dirigitur per scientiam simplicis intelligentiæ: Ergo non indiget scientiā mediā directrice. Consequenter patet, Antecedens probatur. Deus per scientiam simplicis intelligentiæ comprehendit suam omnipotentiam, & videt in thesauris ejus latere infinita media, seu auxilia efficacissima, & suavissima, quibus potest voluntates hominum potenter & suaviter ad se pertrahere, quando & ubi voluerit, seu ut loquitur Ecclesia, *rebelles ad se propius compellere voluntates*: *Quis enim (inquit Augustinus) tam impiè despicit, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Quid ergo opus est, ut per scientiam mediā quærat & exploret opportunitates & circumstantias temporis, & loci, vel genium, complexionem, aut temperamentum hominis? præsertim, quia *divina gratia tempus agendi semper adest, nec moribus hominum ulla fit ei mora, nec causis suspenditur ullis*, ut ait S. Prosper in carmine contra ingratos, cujus verba infra referemus.

Audiamus etiam Augustinum clarè docentem, tempus, & locum, aliasque circumstantias, à Deo prædefiniri suâ infinitâ providentiâ, non verò solum explorari suâ scientiâ: *Adulter (in-*

In En-
chirid.
cap. 28.

Art. 6.
§. 6.
100.

Homil. 23. inter 50. quit) non fuisti in illa tua vita pratorita, plena ignorantia, nondum illuminatus, nondum bonum, malumque discernens, nondum credens in illum qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus tuus: regebam te mihi, servabam te mihi. *Vi adulterium non committeres, suasor defuit: ut suasor deesset, ego feci. Locus & tempus defuit, & ut hac deesset, ego feci. Affuit suasor, non defuit locus, non defuit tempus: ut non consentiret, ego feci. Agnosce ergo gratiam ejus cui debes quod non admisisti. Mihi debet iste quod factum est, & dimissum vidisti: mihi debes & tu quod non admisisti: nullum enim est peccatum quod fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit rector a quo factus est homo.*

101. Denique suaderi potest conclusio ab absurdo & inconvenienti quod sequitur ex Adversariorum sententia. Si enim Deus scientiam mediâ directrice disponderet prædestinationem & conversionem hominum, sequeretur non repugnare ex natura rei, & metaphysicè loquendo, esse aliquem hominem, quem Deus, de potentia etiam absoluta, convertere & prædestinare non posset: Sed hoc absurdissimum est, & repugnat supremo Dei dominio in nostras voluntates, atque supremæ Dei prædestinantis libertati; tunc enim in non prædestinando istum hominem, liber non esset, si quidem extremum positivum, nimirum prædestinationem in sua libera potestate non haberet: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, & in nulla occasione, & cum nullis auxiliis ex se non efficacibus, velit se converti; nam cum sit omnino contingens, ut ista media fortiantur suum effectum, & nullum ex illis ex se efficaciam habeat respectu effectûs, infalibilemque connexionem cum illo; licet moraliter loquendo impossibile sit, tamen ex natura rei non repugnat, ut sicut hoc aut illo medio, hac vel illâ occasione positus, non convertitur homo; ita nec positus aliis quibuscunque similibus convertatur. Cognosceret ergo Deus per scientiam mediâ, talem hominem, per nullum ex his mediis, & auxiliis moraliter tantum excitantibus, fore convertendum; ac proinde si directrice hac scientiâ, illius prædestinationem & conversionem, necessario debet dispondere, non poterit illum converti, nec prædestinare; nulla enim media in sua scientia inveniet, quibus applicatis, talis homo infalibiliter convertatur.

102. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Deus non potest hominem prædestinare, nisi per scientiam mediâ prævideat, illum suæ vocationi liberè responsurum, si ponatur in his vel illis occasionibus & circumstantiis, alioquin vel jura libertatis humanæ violaret, vel se exponeret periculo ut non fieret quod efficaciter decernit, ut Adversarij docent: Sed dabilis est casus in quo homo, in omni occasione & circumstantia, divinæ vocationi supponatur resistens; siquidem nec singulæ vocationes, nec omnes collectivè, superant resistantiam liberi arbitrij, cum nulla illarum, juxta Adversarios, gaudeat efficacîâ, infalibiliter & ab intrinseco connexâ cum futuro consensu; & cum voluntas creata, in quibuscunque occasionibus & circumstantiis posita, possit cum qualibet gratia & vocatione componere resistantiam & dissentium; alioquin ut illi volunt, ejus libertas destrueretur. Ergo si prædestinatio necessario supponat directionem scientiæ mediæ, & provisionem futuri consensûs voluntatis hu-

A manæ, sequitur esse casum, metaphysicè saltem, possibilem, in quo Deus, de potentia etiam absoluta, hominem convertere & prædestinare non possit: Hoc autem falsissimum & absurdissimum esse, quis non videat? ut enim ait Augustinus in Enchir. cap. 97. *Vbi est illa omnipotentia, quæ in celo & in terra, omnia quæcumque voluit, fecit?*

§. VII.

Sextum argumentum, ex inutilitate scientiæ mediæ ad conciliandam humanam libertatem cum prædestinatione & gratia efficaci.

B Ico secundò: Scientiam mediâ non esse utilem aut idoneam ad conciliandam humanam libertatem, cum prædestinatione & gratia efficaci. Ita, præter Thomistas, docent plures Doctores eximij ex omnibus Academiis & Ordinibus, quos referunt Alvarez, Salmanticensis, Joannes à S. Thoma, & alij: inter hos ex Salmantina Academia præcipue eminent Curiel & Basilius Legionensis, viri toto orbe celeberrimi, qui licet scientiam mediâ aliquando docuerint; tamen sapientiores facti, eam retractarunt ac reprobant, quod certè non leve stabilimentum est nostræ sententiæ. Ex Academia Complutensi Villegas, ex Oseensi Gaspar Ram, ex Parisiensi Coqueus, & Isambertus, ex Duacensi Estius, & Sylvius; & tandem ex Lovaniensi, omnes Doctores unanimi consensu rejecerunt scientiam mediâ, & de ea hoc tulere judicium seu censuram: *Sententia hæc Dei bonitatem obscurat, justitiam enervat, Scripturis illudit, Patrum testimonia in alieno sensu detorquet, humane rationis corruptioni applaudit, humilitatis fundamentum evertit, precandæ necessitatem non magnam relinquit, propriarum virium fiduciam ingenerat; in salutis negotio, quod præcipuum est homini donat, quod minus Deo: gratiam Dei libero subdit arbitrio, & ejus pedissequam facit, In summa à Pelagio non satis procul abscedit: Lutheri verò & Calvinii, & aliorum nostræ tempestatis hereticorum sententiam, dum ab ea videri vult quàm longissimè recedere, potentiusque debellare, magis imprudens stabilis atque confirmat.*

D Scotus etiam in 1. dist. 39. quest. 1. §. *Viso de contingentiâ rerum*, clarissimè rejicit scientiam mediâ, seu scientiam futurorum contingentium independentem à decreto, ac determinatione voluntatis divinæ; docet enim quòd propositiones de futuro contingenti, ante actum divinæ voluntatis, non sunt determinatè veræ, sed quasi neutre: voluntas verò divina, eligens unam partem, facit illam determinatè veram, & ex tunc certò cognoscuntur à Deo; quod non accidit in propositionibus necessariis, quæ quia in illo primo instanti ante determinationem divinæ voluntatis sunt veræ, utpote quæ in sua veritate dependent à voluntate divina, idè in illo primo instanti cognoscuntur à Deo, subditque: *Tunc autem, id est, in illo primo instanti, non sunt vera contingentiâ; quia nihil est tunc per quod habeant veritatem determinatam: posita autem determinatione voluntatis divinæ, jam sunt vera, videlicet pro illo secundo instanti; & hæc eadem erit ratio intellectui divino intelligendi ista, quæ sunt jam vera in secundo instanti. Quò nihil clarius & expressius contra scientiam mediâ dici potest. Unde si qui ex Franciscana familia illam admittunt, non Scoti, sed Molina discipuli, quantum ad hoc, dicendi sunt.*

Nonnulli

105. Nonnulli quoque ex Patribus Societatis Jesu, scientiam mediam ut inutilem ad conciliandam libertatem cum prædestinatione, & decretis absolutis rejiciunt, præsertim Henricus Henriquez, Typhanus, & Azorius, quorum verba & textus expressos infra in Apologia Thomistarum referemus. Imò Azorius libro 4. instituit. Moral. cap. 22. quæst. 1. quod olim de Cicerone Augustinus dixit, ut faceret homines liberos, fecisse sacrilegos, de junioribus Theologis suæ Societatis asserit, Pauci (inquit) juniores Theologi, fortassis involuntariam nostram liberam faciunt, faciunt sacrilegam, dum negant Deum libera nostra opera bona prædestinare: His adjungi potest Joannes Lallemandet, recentissimus Scriptor Ordinis Minimorum: ille enim tomo primo cursus Theologici disput. 8. partitione 3. ostendit, nec Magistrum sententiarum, nec alios veteres Theologos, in lectione Sanctorum Patrum verfatissimos, neque Patres Concilij Tridentini, scientiam mediam agnovisse, nec illam adhibuisse ad conciliandam libertatem nostram, cum prædestinatione, & gratia efficaci, & tandem ironice sic concludit: *Quanta igitur ignorantia tenebre in antiquis Theologis, & quanta lux illuminans de novo præcipua Religionis nostræ mysteria, apud RR. Patres Societatis orta!* His præmissis.

106. Probatur primò conclusio, & demonstratur inutilitas scientiæ mediæ ad conciliandam libertatem, hoc discursu. Augustinus rectè cum nostra libertate, certitudinem prædestinationis, & efficaciam gratiæ composuit: Sed ad talem concordiam stabilendam & explicandam, non adhibuit scientiam mediam: Ergo ad hoc illa non est necessaria, vel idonea. Major non potest sine temeritate negari, cum doctrina Augustini, in materia prædestinationis & gratiæ; à Cælestino Papa, in Epistola ad Episcopos Galliarum, & à Leone, tertio post Cælestinum Pontifice, laudata & approbata fuerit, ut refertur in præfatione ad librum de prædestinatione Sanctorum; illamque Romanam Ecclesiam semper amplexam fuisse, constat ex Hormisda Papa in Epistola ad Possessorem Episcopum, & ex Joanne secundo in Epistola ad Avienum Senatorem.

107. Tota ergo difficultas devolvitur ad Minorem, quæ multipliciter demonstratur. Primò ex confessione ipsius Molinæ, qui in hac causa est veluti Coriphæus, & Antesignanus; ille enim in concordia Vllsippone edita anno 1588. fol. 487. loquens de scientia mediâ dicit, *Si ea data & explanata fuisset ab Augustino, fortè nunquam Pelagiana heresis fuisset exorta. neque Lutherani tam impudenter libertatem arbitrij nostri fuissent ausi negare. obtendentes cum divina gratia & prædestinatione coherere non posse; neque ex Augustini opinione, concertationibusque ejus cum Pelagianis, tor fideles fuissent turbati. nec ad Pelagianos defecissent; facileque reliquie illa Pelagianorum in Gallia, quarum in Epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, fuissent extinctæ &c.* Quibus verbis apertè proficitur Molina, D. Augustinum non adhibuisse scientiam mediam, ad stabilendam vel explicandam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci; illumque strenuè quidem laborasse, & dimicasse, ut fidem adversus Pelagianos propugnaret; sed minùs feliciter, quia legitimam viam defendendi, & conciliandi libertatem humanam, cum prædestinatione, & gratia efficaci, nempe scientiam mediam, vel nescivit, vel non explanavit:

Tom. I.

A & quia tam potens antidotum, & alexipharmacum, adversus Pelagij venena, & pestiferam hæresim, ab ejus memoria excidit, vel uti hoc remedio neglexit, hanc pestem omnino non abstulit, & reliquias illas Pelagianorum, de quibus in Epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, totaliter non excinxit. Denique quia lux illa Molinistica, eitunc non afflulit, sub quadam veluti caligine existens, ad rem non attendit, ut idem Auctor loquitur, ibidem membro 6. §. *Quoad Augustinum.* Quâ prudentiâ & sapientiâ hæc dicta sint, iudicio prudentis Lectoris relinquo: interini tamen ex confessione Molinæ habetur, Augustinum non adhibuisse scientiam mediam, ad stabilendam, vel exponendam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci. Quid ergo adhuc egemus testibus?

B Secundo probatur eadem Minor: Juxta Augustinum libro de gratia Christi cap. 47. & libro 4. contra Julianum cap. 8. *Ista questio ubi de arbitrio libertatis, & Dei gratiâ disputatur* (& idem est de prædestinatione) *ita est ad discernendum difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratiâ videatur: quando autem asseritur Dei gratiâ, liberum arbitrium putetur auferri.* Verba sunt Augustini. Quare ut arbitrij libertatem, & simul Dei gratiam defenderet, semper ad scientiam altitudinem, & Dei inscrutabilitatem, cum Paulo confugebat. At juxta Adversarios, conciliatio ista per scientiam mediam, facillima est, & quando illâ mediante, divina gratia defenditur, liberum arbitrium ne apparenter quidem auferri putatur: Ergo conciliatio Augustini, certitudinis prædestinationis, & efficaciam divinæ gratiæ, cum libertate nostra, non est per scientiam mediam.

C Tertiò, Ex modo conciliandi libertatem nostram cum efficaciam gratiæ, & certitudine prædestinationis, tradito ab Augustino, plures ex fidelibus fuerunt turbati; quia scilicet astruebat vocationem secundum propositum, ex qua inferebant nostram libertatem everti, occasionemque torporis & negligentiam hominibus exhiberi, ut in suis Epistolis testantur Prosper & Hilarius, & de hoc ab Augustino petunt edoceri; quomodo scilicet, ex isto vocationis modo, occasio negligentiam vocatis non detur, & non vocatis ansa desperationis? Videatur Prosper propè finem Epistolæ, & Hilarius paulò ante medium, ubi hæreticorum nomine infert, ex vocatione secundum propositum, & perseverantiæ dono, prout ab Augustino traditur, inutilem fore exhortationem & correctionem. At ex efficaciam & certitudine prædestinationis, non ab intrinseco, sed ex sola præscientia conditionata nostri consensû prævisi, qualiter à modernis astruitur, hæretici nunquam intulerunt hæc inconvenientia; imò ad hæc vitanda, hunc conciliationis modum Recentiores excogitarunt, eadem absurda ex prædestinationis certitudine, & efficaciam gratiæ, prout à nobis ponitur, inferentes, quæ à Semipelagianis olim inferebantur ex Augustini sententia, ut vidimus supra art. 3. & fusius in Tractatu de voluntate Dei ostendemus. Ergo conciliatio Augustini non est per scientiam mediam, sed qualiter à nobis astruitur.

D Quartò, Efficaciam gratiæ, & certitudo prædestinationis, juxta doctrinam Augustini, oritur ex omnipotentissima Dei potestate, & supremo dominio, quò magis habet in sua potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas, ut docet de

108.

109.

Disp. 5.
art. 4.

110.

Q9

correctione & gratia cap. 14. At certitudo prædestinationis, & efficacia gratiæ, ex præscientia conditionata proveniens, talis non est: illa enim non descendit ex omnipotentissima Dei potestate, & ex supremo dominio quod habet in nostras voluntates, sed ex prævisione futuri consensûs, & potestate liberi arbitrij, pro suo nutu, & innata libertate, ad unum extremum se applicantis, & determinantis, sub concursu & auxilio Dei purè indifferenti: Ergo hic conciliandi modus, à mente & doctrina Augustini longissimè distat.

111. Quintò, Efficacia gratiæ, & consequenter prædestinationis, talis est de mente Augustini, ut de nolentibus faciat volentes, & de repugnantibus consentientes. Sic docet libro contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 19. Sed efficacia gratiæ, & prædestinationis, ex sola præscientia orta, non facit homines de nolentibus volentes, & de repugnantibus consentientes; sed de volentibus in statu conditionato, volentes in statu absoluto: Ergo ista efficacia, & modus conciliandi libertatem arbitrij nostri cum illa, non cohæret cum doctrina D. Augustini, sed illi repugnat.

112. Denique Minor principalis suadet. Modus conciliandi libertatem cum prædestinatione, quem docet Augustinus, longe diversus est, & omnino oppositus illi quem docebat Faustus Semipelagianorum Coriphæus: Sed Faustus conciliabat libertatem cum prædestinatione, per præscientiam futuri consensûs; ut constat ex libro quem edidit de gratia & humanæ mentis arbitrio, in quo sæpe repetit, & inculcat, tanquam præcipuum suæ doctrinæ fundamentum, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit*; & in eo D. Augustinum, suppresso nomine, sæpe accusat tanquam libertatis destructorem, Manichæum, & Gentilitiæ superstitionis reum; ut ibidem videri potest, & notat Sixtus Senensis libro 6. Bibliothecæ cap. 252. Videri etiam potest Baronius ad annum 490. ubi postquam retulit & ostendit libros Fausti de gratia & libero arbitrio, ab Hormisda Papa, & ab universali Ecclesia, tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentes, fuisse damnatos, sic concludit ibidem num. 32. Tomo 6. pag. 343. *Cum igitur Fausti sententia, ubique ab Ecclesia Catholica fuerit contradicendum, videant quanto periculo, quidam ex Recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à S. Augustini sententia de prædestinatione recedant: cum alioquin arma non desint, quibus hæretici proficiantur.*

113. Ex his intelliges, non iniquè à Dominicanis accusatum fuisse Molinam, & ad tribunal Sanctæ Inquisitionis raptum, ut P. Annatus frequenter nobis objicit; non enim solum actum est in Molinam, quòd scientiam mediam invexerit, sed quòd ignotam dixerit Augustino, & ex ejus inscitia infeliciter contra Pelagianos pugnasse; nec posse Hæreticos vinci, nisi ex promptuario scientiæ mediæ nova arma subministrantur, quorum usum Augustinus nesciverit, cum magna animarum pernicie; & sub quadam veluti caligine extiterit, eò quòd fulgens illud scientiæ mediæ jubar ei non affulserit. Hoc certè malè habuit Dominicanos, imò ipsos Molinæ defensores, qui verba illa in D. Augustinum, & totam Ecclesiam contumeliosa, ex posterioribus Molinæ editionibus eraserunt; atque hac fraternam

A emendatione, publicam Ecclesiæ in ipsum sententiam averterunt.

114. Probatur rursus conclusio, & principaliter suadet in utilitas scientiæ mediæ, ad conciliandam libertatem, cum efficacia gratiæ, & certitudine prædestinationis, ratione communi nostrorum Thomistarum. Certitudo, aut efficacia inferens, & causans libertatem, non potest illam destruire: At efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis, à scientia media independens, causat & infert libertatem consensûs: Ergo illam non destruit; & consequenter, ut stent simul efficacia gratiæ, certitudo prædestinationis, & nostra libertas, scientia media necessaria non est. Major & Consequentia patent: Minor autem probatur. Efficacia divinæ gratiæ, & certitudo prædestinationis, oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis divinæ: At efficacia summa divinæ voluntatis, exposcit ut non solum inferat substantiam consensûs nostri, sed etiam modum libertatis illius; quando vult ut fiat, & liberè fiat: Ergo efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis, ab efficacia divinæ voluntatis procedens, & illi innixa, ac in ea fundata, non solum infert & causat substantiam nostrorum actuum, sed etiam modum libertatis. Quà ratione usus est D. Thomas, ut efficaciam gratiæ cum nostra libertate componeret, quæst. 6. de veritate art. 3. ad 3. primo ad Annibal. dist. 47. quæst. 1. art. 4. ad 4. tertio contra Gentes cap. 94. in hac parte quæst. 19. art. 8. quæst. 22. art. 4. quæst. 23. art. 6. quæst. 83. art. 1. ad 3. 1. 2. quæst. 10. art. 4. ad 1. & pluribus aliis in locis, eamque fusè exponemus in Tractatu de prædestin. disp. 6. art. 2. ibique ex Reverendissimo Patre Hyacintho Libelli, Sacri Palatii Magistro, ostendemus, hanc doctrinam, & modum conciliandi libertatem cum prædestinatione & gratia efficaci, ab ipso Ecclesiæ capite, & Apostolorum Principe primitus fuisse derivatum.

115. Illum etiam tradit Anselmus libro de concordia præscientiæ, prædestinationis, & gratiæ cap. 1. his verbis: *Quoniam quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nulla prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem; tunc necesse est esse liberam, & esse quod vult.* De quo fusè disputatione citatà, quæ erit de concordia libertatis cum prædestinatione.

116. Dices cum Patre Martinono: Implicat contradictionem, quòd Deus per decretum de se efficax, & physicè prædeterminans, causet in nostris actibus libertatem: Ergo modus ille conciliandi libertatem quem docent Thomistæ, impossibilis est, & contradictionem involvit. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. Implicat quòd decretum imponens voluntati necessitatem antecedentem, causet in ejus actibus libertatem, & prædestinat illam infallibiliter simul & liberè operatum: sicut implicat Deum decernere ac prædefinite, quòd cæcus manens cæcus, & privatus potentiâ videnti, videat: Sed decretum prædeterminans, cum antecedit actus liberos nostræ voluntatis, imponit voluntati creatæ necessitatem antecedentem ad operandum: Ergo implicat quòd tale decretum causet in nostris actibus modum libertatis.

117. Respondeo primò, retorquendo argumentum, & demonstrando implicare contradictionem, quòd divinum decretum causet in nobis

modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ; in ea enim consistit libertas actualis, sive usus & exercitium liberi arbitrii; Sed implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans: Ergo implicat illud attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat, Minor probatur dupliciter. Primo quia implicat, decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & causalitatis; cum omnis causa debeat esse prior factem naturæ suo effectu, ut docent Philosophi: Sed decretum antecedit prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat; Thomista enim nomine decreti prædeterminantis, nihil aliud intelligunt, quam decretum antecedit liberam determinationem voluntatis, prioritate causalitatis, & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

Secundò probatur eadem Minor. Implicat determinationem voluntatis humanæ causari à decreto purè indifferenti. Tum quia, ut passim docet D. Thomas, à principio indifferenti, ut indifferens est, non exit actus determinatus, nisi ab alio determinetur. Tum etiam, quia decretum indifferens expectat determinationem à libero arbitrio. Ergo modus conciliandi libertatem creatam, cum ratione primæ causæ in Deo, per scientiam mediam, & per decretum purè indifferens, impossibilis est, & manifestam involvit contradictionem: cum evidenter repugnet, à decreto purè indifferenti, & à voluntate humana determinabili, ejus liberam determinationem causari.

119. Respondeo secundò, negando Antecedens: ad cujus probationem, nego Majorem; licet enim decretum prædeterminans antecedit actus nostros liberos, & liberam determinationem voluntatis nostræ, prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem. Tum quia voluntas, ut subest tali decreto, retinet potentiam ad actum oppositum; eò quòd illud nunquam determinet voluntatem ad agendum, nisi priùs tempore, vel naturæ, applicet intellectum ad representandum objectum ad quod illam movet, sub indifferentia objectiva judicij, quæ est proxima radix libertatis, & quæ posita in intellectu, implicat voluntatem necessitari, ut disputatione suprâ citatâ ostendimus. Tum etiam, quia licet tale decretum, & motio, vel gratia efficax ex illo proveniens, non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis, æquivalenter tamen ad illos consequitur: quia consequitur ad aliquid in quo continetur, & à quo causatur nostra libertas: scilicet ad efficaciam divinæ voluntatis; ut ibidem fusè declarabimus, & argumenta quæ Pater Annatus in libro pro defensione scientiæ mediæ edito, in contrarium adducit, exactè discutimus, & diluimus.

§. VIII.

Aliis argumentis confutatur scientia mediæ.

PRÆTER argumenta præcedentibus paragraphis adducta, plura alia suppetunt ad impugnandam scientiam mediam, quæ breviter & compendiosè hic attingemus, ea enim lato calamo,

Tom. I.

A & stylo eleganti, prosequitur P. Baronius in libro de libertate humana & gratia divina. *Disp. 2.*

Primum potest sic proponi: Tota veritas & notitia futurorum, nititur transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum, qui nec fieri, nec cognosci potest, nisi detur vel cognoscatur causa externa illius transitus: Atqui non potest alia illius transitus causa externa, præter voluntatis divinæ decretum, assignari: Ergo in illo & vi illius cognoscuntur futura, non verò per scientiam mediam, in signo rationis illud antecedente.

Respondet P. Annatus, negando Majorem, quæ asserit futurorum veritatem & notitiam niti transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum; quia (inquit) ad verum transitum requiritur rem aliquod tempus sub priori statu transigere, antequam ad alterum deducatur, quod rebus futuris competere nequit, cum futuro ito illis conveniat ab æterno.

Sed si valeret hæc solutio, seu ratiocinatio, posset aliquis negare Solem & Angelum, & quamlibet rem permanentem, ab æterno creatam (ut creati nihil repugnat) transire à non ente & nihilo, ad esse; quod absurdum est, cum ad talem transitum satis sit ex propriis meritis debere rei create statum nihili, & potuisse per totam æternitatem, vel ad tempus, in eo detineri. Quid verò horum deest futuris quibuscumque à Deo præscitis ab æterno, ut illis non minus transitus à possibili ad futurum competat, quam ut rebus ab æterno creatis transitus à nihilo ad esse; cum reverà eadem res quæ modò dicitur futura, potuerit esse sub statu rei purè possibilis, & talis status ei debeatur?

Non minus absurdum est quod asserit idem Author, ad transitum actus liberi de possibili ad futurum, sufficere indifferentiam causæ ad utrumlibet, quæ supposita, putat perinde securum actum liberum, sicut ex possibilitate ignis, cum providentia illius naturæ accommodata, futura est calefactio. Quid enim incredibilius, perinde à voluntate sui determinativa, nullâ nec à se nec à Deo determinatione præviâ, oriturum qui certo sciatur actum liberum, sicut ab igne stupæ applicato calefactionem: ut enim ait S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. *Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud: unde à contingente ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quò determinetur ad unum.* Unde merus est paralogismus, ejusdem Authoris argumentatio pro veritate conditionatorum ante decretum Dei, ex comparatione causæ necessariæ ad liberam. Quæ ratione (inquit) se habet causa necessaria & determinata ad effectum absolutè & conditionatè futurum, ita se habet causa libera, ut est sui determinativa: Atqui ex illa consequitur effectus determinatus, & hoc certo scitur à Deo ante decretum: Ergo pariter ex causa libera, & sui determinativa, consequitur effectus certo futurus, & scitus à Deo ante decretum. *Mirum est sanè* (inquit P. Baronius)

à duobus extremis adeo remotis, potuisse eundem effectum deduci. Si valeat ejusmodi illatio, verum erit quodlibet ex quolibet fieri. A causa necessaria deducitur effectus necessarius, quia non potest aliter, nec quidquam aliud agere: causa verò libera & sui determinativa, potest utrumlibet, nec ex Adversariis potest quidquam certi de illa statui, in quam partem infallibiliter inclinet, donec securus fuerit dubium tollens suâ præsentia effectus;

Qq ij

Et hunc si superis placet aequabimus effectui ex causa necessaria & determinata consecuto ! Certè hæc Adversarij consequentia (ut Caietanus aliâ occasione dixit) nunquam trahetur ex antecedente posito, etiam si centum boum paria admoventur.

24. Secundum argumentum : Futura conditionata, qualia extant in Scriptura, de conversione Tyriorum, factis apud ipsos miraculis, quæ edita fuerant apud Judæos, de prodicione Davidis à Ceilitis faciendâ, si apud ipsos moraretur, dum Saul accessisset, & alia id genus futurorum conditionatorum, habent veritatem certam, scitam à Deo, quæ ad liberorum ordinem pertineat, & distinguitur à veritate quæ inest hujusmodi rebus, ut purè possibilibus, aut ut futuris sub disjunctione : Sed hujusmodi veritatis, ut libera, & distinctæ à veritate possibilium, aut sub disjunctione futurorum, nulla potest dari aliâ causâ, nisi actuale Dei decretum, ex parte subjecti seu potentia absolutum, & conditionatum ex parte objecti : Ergo hujusmodi futura non possunt cognosci ut vera, nisi in decreto actuali, subindeque excludenda est scientia media ad hoc inducta, ut ante decretum actuale hujusmodi futura cognoscantur. Major est evidens, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Causa veritatis quæ hujusmodi conditionatis inest, non potest esse decretum indifferens quod fingunt Adversarij in Deo, pro signo antecedenti scientiam mediam ; cum tale decretum sit commune ad veritatem possibilem, & futuri disjunctivè ; & quod multis est commune, non possit esse causâ discretionis & determinationis : neque etiam decretum actuale posterius, pendens à prævisione futuri consensûs voluntatis creatæ, cum posterius non possit esse causâ prioris : Ergo necessariò recurrendum est ad actuale decretum prius, prædefinitivum futuri, quod sit causâ prima & propria hujus veritatis ; & nisi ad illud recurramus, sequitur dari aliquid horridum in tota Theologia & Philosophia, nimirum statum illum futuri determinatè, distinctum à statu possibilem, aut futuri disjunctivè, cui nihil in Deo respondeat, à quo efficiatur, aut quod participet, ut rectè discurrit Joannes à Sancta Thoma disp. 14. art. 4. Unde immeritò dicit P. Ananatus, non videri probabilitatem hujus consequentia, nec satis digestam hanc ratiocinationem : hic enim discursus clarissimus est, & nihil indigestum habet, nisi stomacho debili, aut fastidienti.

Idem argumentum fusè & eruditè prosequitur Ildephonus Michaël Tomo 1. in 1. p. quæst. 14. dubio 3. cap. 4. ubi sic discurrit : Objectum aliquod creatum transire de statu possibilitatis, & accedere aliquoties ad statum existentia & futuritionis, exiens à mera possibilitate, & quod hoc fiat sine influxu, & interventu, & voluntate primæ causæ, quid inintelligibile & imperceptibile est. Et hoc asruitur in ista scientia media ab ejus Authoribus : nam futura illa contingentia conditionata, sunt in statu futuritionis conditionate, ac per consequens exierunt à statu mera possibilitatis, & hoc sine interventu, vel influxu, vel causalitate primæ causæ. Item in tali objecto futuro conditionatè reperitur determinatio veritatis, & applicatio ad veritatem, cum tamen de se talia objecta sint indifferencia & indeterminata, possintque habere & veritatem & falsitatem ; & tamen primæ causæ nullum influxum habuit in tali determinatione & ap-

A plicatione. Est autem primæ causæ, etiam primæ veritatis, & veritas reperta in tali objecto futuro conditionatè, est veritas secunda, creatæ & participatæ. A quo ergo est participatæ hæc veritas, si non à primæ veritate, & à primæ causâ ? A quo extractum est hoc objectum à mera possibilitate, & introductum in aliquam futuritionem, scilicet conditionatam, si à primæ causâ non est extractum ? Quis hoc percipiet, vel cui hoc non difficile apparebit ? Et quod pejus est, Deum ipsum intrinsecè determinant, & quasi applicant hæc talia objecta scientia media : nam cum in Deo intelligatur indifferencia ad representandum vel consentium vel dissentium ; ex objecto creato provenit determinatio intrinseca in intellectu & scientia Dei, vi cuius nunc de facto intrinsecè scientia Dei est representans hanc partem objecti creati, potius quàm aliam, & est potens objectum creatum determinare Deum ad aliam intrinsecam representationem, eodem passu quo tale objectum, & liberum nostrum arbitrium, est potens ut dissentiat quando consentit, vel ut consentiat quando dissentit ; & hoc totum Deo nondum consentiente, nec approbante, nec annuente. Itaque liberum arbitrium creatum habet clavem illius abyssi, quæ claudat, vel aperiat, ut sibi placuerit, ostium illud, quasi mittendo ad hanc vel ad illam partem, sine eo quod indigeat ad hoc, vel licentia, vel facultate, vel influxu, vel interventu ipsius abyssi &c.

C Tertium argumentum contra scientiam mediam, potest sic breviter proponi. Nemo nostrum ita desipit, ut hypothetica judicicia simul concipiat cum absolutis : quis enim lucentem Solem videns dixerit, si luceret Sol, illum viderem ? aut præ manibus habens aut legens Breviarium, diceret : si haberem Breviarium, illud legem ? Atqui similes sunt propositiones hypotheticæ, quas Assertores scientiæ mediæ Deo affingunt, quia ut supra §. 6. demonstratum est, juxta illorum principia, judicium futurorum absolutorum in Deo est prius, aut certè simultaneum, & nullâ ratione posterius iudicio hypothetico : Ergo non videtur absurditate carere, admittere in Deo hujusmodi judicicia hypothetica, quibus solis constat scientia media. 115

D Quartum argumentum : Duobus solum modis interpretari possumus Antecedens hujus propositionis hypotheticæ, Si Deus concurrat, ille consensus est futurus, quæ est objectum scientiæ mediæ ; vel ut intelligatur de voluntate concurrendi indifferenter ad assensum & dissentium, ut volunt Molina, & Suarez : vel secundo ut intelligatur de decreto absoluto, & merè concomitante, ac per extrinsecam Dei causalitatem constituto, ut Vazquez & Arrubal docent : Sed quocumque modo intelligatur, evertitur objectum scientiæ mediæ : Ergo & ipsa perit, cum stare nequeat destructo objecto, & Authores scientiæ mediæ, sunt ipsius destructores. Major patet, Minor probatur. Objectum scientiæ mediæ duo requirit, primò certam & determinatam veritatem, secundo veritatem liberi ordinis, quæ non pertineat ad scientiam simplicis intelligentiæ : Sed quocumque ex duobus modis recentitis, Antecedens hujus propositionis hypotheticæ, Si Deus concurrat, ille consensus est futurus, explicetur, utraque vel alterutra ex illis duabus perfectionibus aut conditionibus ad objectum scientiæ mediæ requisitis tollitur : Ergo & ipsum objectum scientiæ mediæ. Major est evidens, Minor quoad utramque partem suadetur. In primis enim si in 116

primo sensu interpretetur concursum Dei, id est voluntatem indifferentem ad cooperandum cum causis secundis, & ab illis determinabilem, tollitur certa veritas futuri conditionati, cum voluntas indifferens non majorem cum consensu, quam cum dissensu connexionem habeat. Si vero in alio sensu, Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad objectum scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentia, tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum, & in circulum vitiosum: non minùs enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem currum, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait *acriter morderi Adversarios, & inde telorum imbrem ingruere.* Et certè hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm germen inexhaustum argumentorum; plures enim congerit & accumulât difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne latus se vertant. Nam si in primo sensu concursum Dei interpretentur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quocunq; creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens suprâ dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothesim, cujus Antecedens potest esse verum, falso consequente: voluntas autem indifferens, & parata ad assensum & dissensum concurrere, quolibet eorum determinatè sublato, subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constitutur causalitate Dei extrinsecâ, indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ, non potest evitari circulus iste vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult; & Deus illam vult, quia futura est.*

ARTICVLVS VI.

Absurdis & inconuenientibus exploditur scientia mediæ.

PLura adduci solent absurda & inconuenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos graviora tantùm & clariora colligemus.

§. I.

Scientia mediæ favere videtur ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis initia quædam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

128. PRObatum breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat an homo positus sub his aut illis occasionibus, pro sua libertate consensurus, vel dissensus sit vocationi ad fidem verbi gratiâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantùm excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax per dissensum, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est legenti-

Tom. I.

A bus Authores qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata, involvitur, & divino conspectui offertur, aliquod initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura, nec à Deo, sed à solo libero arbitrio, pro sua innata libertate determinante gratiam ad consensum: Ergo scientia mediæ favet & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis quædam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quis sicut augmentum, ita & initium fidei, non per gratia donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolicis Dogmatibus adversarius probatur, Beato Paulo dicente: quia qui cœpit in nobis bonum opus, perficiet.* Major, & Consequentia patent, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio & pia motio voluntatis, applicantis & moventis intellectum, ad credendum & assentiendum mysteriis revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in Tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur, ut futura, ex vi determinationis gratiæ, illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam; sed potiùs supponitur, & prævidetur à Deo, ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

129. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei, ac justificationis, non potest prævideri à Deo, ut procedens & causata, vel causanda, à gratia moraliter excitante, vel à gratia coëfficientiæ: Ergo solum potest prævideri, ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes, nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ: rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis, non potest prævideri à Deo, ut causanda per gratiam moraliter excitantem: quia juxta principia Adversariorum, talis gratia subjicitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proindè illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potiùs determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & usum.

130. Adde quòd excitatio moralis, non est vera & realis efficientia, sed impropria tantùm & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis: movet enim solum objectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum, non tamen re verè efficienter influit in illum; ut constat in puero, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum, ostensione pomi, vel imaginis: nullus enim dicit talis objecti representationem, esse veram & propriam causam efficientem cursûs illius.

Probatum etiam Antecedens, quantum ad se.

Qq iij